

Helsinki 25.11.2014

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Asia: Professoriliiton toiminnanjohtaja Jorma Virkkala sivistysvaliokunnan kuultavana 25.11.2014 hallituksen esityksestä laiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta (Erikoistumiskouluksesta) **HE 241/2014 vp**

Sivistysvaliokunnan varattua Professoriliitolle (jäljempänä liitto) mahdollisuuden lausua asiasta, liitto esittää kunnioittavasti seuraavan:

Liiton lausunnon kohde on nimenomaan yliopistolaki.

Uudistuksen tavoite

Esityksen tavoitteeksi ilmoitetaan perusteluissa parantaa työelämän ja työelämässä toimivien asiantuntijoiden tai asiantuntijoiksi tähtäävien osaamista. Keskeinen vaikutin erikoistumiskoulutusta tarkoittavalle uudistukselle on korkeakoulujen sekä työ- ja elinkeinoelämän yhteistyön ja vuorovaikutuksen lisääminen. Tämä pyrkimys on hyväksyttävä ja hyödyllinen.

Esityksessä ehdotetaan monia yliopistoja koskevia säännösmuutoksia. Erikoistumiskoulutuksen painoarvo yliopistojen toiminnassa nostettaisiin ainakin säännösten tasolle samalle tasolle kuin alemmat ja ylemmät korkeakoulututkinnot ja jatkotutkinnot. Tämä ei ole itsestään selvä tavoite. Yliopistojen sekä työ- ja elinkeinoelämän välistä hyödyllistä vuorovaikutusta voidaan edistää muunlaisin ja kevyemmin järjestelyin nykyisiä järjestelyjä kehittämällä. Vaikka erikoistumiskoulutus mainitaan voimassa olevassa kehittämissuunnitelmassa, liiton käsityksen mukaan sen käyttöönotto ei kuitenkaan ole välttämätöntä.

Erikoistumiskoulutuksen suhde täydennyskoulutukseen ja tutkintokoulutukseen

Esityksessä nähdään paljon vaivaa erikoistumiskoulutuksen sekä täydennyskoulutuksen ja avoimen yliopisto-opetuksen välisen suhteen määrittelyssä. Täysin vakuuttava lakiesitys ei kuitenkaan tältä osin ole. Molemmissa on kyse maksullisesta toiminnasta, jossa yliopiston ulkopuolisella on suurta sananvaltaa.

Lakiesitys lähtee siitä, että erikoistumiskoulutus on lähempänä tutkintokoulutusta kuin täydennyskoulutusta. Erikoistumiskoulutuksessa oleva halutaan rinnastaa monessa suhteessa tutkinto-opiskelijaan. Tämä koskee mm. opiskelijaksi ottamista ja kelpoisuutta. Tutkintokoulutuksen ja erikoistumiskoulutuksen väliseksi suureksi eroksi jää kuitenkin se, ettei erikoistumiskoulutus johda tutkintoon. Taustalla on ilmeisesti ainakin vallalla oleva käsitys tutkintokoulutuksen maksuttomuudesta. Tässä yhteydessä liitto toteaa, ettei sillä ole yleensääkään vahvaa kantaa opiskelijamaksuihin. Kaavailtu ilmeisesti korkeintaan 120 euroa/op voi olla kuitenkin tavoitellun yliopistojen rahoituspohjan vahvistamisen kannalta

ongelmallinen. Sitä paitsi erikoistumiskoulutus voitaisiin rahoittaa myös yliopistojen perusrahoituksesta. Erikoistumiskoulutuksen rahoitusjärjestelmä loisi mahdollisuuden sekavuuteen.

Lakiesityksessä käsitellään melko perusteellisesti erikoistumiskoulutuksen tavoitteita ja vaikutuksia yksilön (lähinnä opiskelijan), korkeakoulujen ja työelämän näkökulmasta. Esityksen lähtökohdat ovat tältä osin hyvin myönteiset. Myös erikoistumiskoulutukseen mahdollisesti liittyviä uhkakuvia tulisi kuitenkin käsitellä.

Henkilöstökysymys

Erikoistumiskoulutuksen opetuksen antajia, eli suurelta osin yliopiston opetus- ja tutkimushenkilökuntaa, ei esityksessä ja sen perusteluissa käsitellä. Tämä on selvä puute. Ainakin laajamittainen erikoistumiskoulutuksen käyttöönotto vaikuttaisi mitä ilmeisemmin yliopiston opettajien kelpoisuusvaatimuksiin, rekrytointeihin, tehtäviin ja palvelussuhteen ehtoihin. Erikoistumiskoulutuksessa on kyse myös yliopistojen työmarkkinatoiminnasta henkilöstön osalta.

Eräitä erityiskysymyksiä

Lakitekstiin ehdotettu maininta siitä, että erikoistumiskoulutusta voidaan järjestää sellaisilla asiantuntijuusaloilla, joilla ei ole markkinaehtoisesti toteutettua koulutustarjontaa, voi osoittautua edelleen ongelmalliseksi ja tulkinnalliseksi.

Perustelujen mukaan erikoistumiskoulutuksesta suoritettavat opintopisteet on tarkoitus sisällyttää myöhemmin osaksi yliopistojen rahoitusmallia. Mikäli erikoistumiskoulutuksesta tulee mittasuhteiltaan tavoitellun mukaista, näin ilmeisesti tulee tehdä. Yliopistojen rahanjakomalli on kuitenkin ollut jatkuvan muutoksen kohteena. Mikäli rahanjakomalliin koko ajan tuodaan uusia elementtejä, voi siitä muodostua vaikeaselkoinen. Tämäkin tulee pitää mielessä.

Professoriliitto pitää erikoistumiskoulutuksen toteuttamista ehdotetulla tavalla varsin kyseenalaisena ja koulutusjärjestelmään sekaannusta aiheuttavana.

Professoriliitto-Professorsförbundet

Maarit Valo

Maarit Valo
puheenjohtaja

Jorma Virkkala
toiminnanjohtaja